

svetnic božjih". Po naj boljših virih spisal dr. J. Rogač, III. snopič. 2) „Kristusovo življenje in smert v pre-mišljevanjah in molitvah“. Poleg Gašparja Erharda za Slovence predelal Štefan Kocijančič, I. snopič. Ta knjiga daje učiteljem keršč. nauka mnogo lepega gradiva za šolo. 3) „Domače in tuje živali v podobah“. Slovenskej mladini v poduk in kratek čas, popisal France Erjavec. Ta izverstna knjiga obsega te le prav lepe točke: pomladanski dan, mnogoverstnost živali! pes, maček, konj, osel, ovca, koza, govedo, bivol, svinja, domači kunec ali zajček. Nobena slovenska šola naj bi ne bila brez te prekoristne knjige! 4) Mati božja do-brega sveta“. Povest iz časov turških bojev konec XVI. sto-letja. Spisal duhoven ljubljanske škofije. Ta povest je tako mična in v domačem duhu pisana, da je bralec ne more odložiti pred, preden vse ne prebere. Kakor nalašč je ta knjižica za darila naši mladini. 5) Koledarček družbe sv. Mohora za na-vadno leto 1869“. Ima to le kazalo: Škof in Savojček, tolažba na smertni postelji, bor z volkovi, jug snubi burjo, božja pot na Kerki, misijonarji med avstrijskimi divjaki, venec napitnic ali zdravic ženitovanjskih, besedica o velikej važnosti sadnega drevja, nekaj željá slovenskim gospodarjem, zaklad dobrih nauk in svetov za gospodarje in gospodinje. Ako je še kje kdo iz med učiteljev, da ni pri družbi sv. Mohora, naj se vendar zdrami in naj zapiše sebe in svojo šolo v to verlo bratovščino, ktera tako lepo pospešuje národno in pobožno oliko med Slovenci!

Koristne reči.

Kako se mora že o prvi mladosti ravnati z očmi.

Ko zapusti otrok naročje skerbne matere, začenja se mu berž novo veselje, namreč luč ali svetlobo in zrak. Ako se ozi-ramo na različne okoliščine, ktere so pri in po rojstvu dete-tovem, lahko vidimo, kako velikrat se nahajajo že v zgodnji mladosti napake, ki so očem zelo škodljive. Dostikrat se že v prvi mladosti pokažejo in tako ljudje menijo, da so priro-jene, kar se pa gotovo reči mora, da ni tako res; temuč da so še le potem nastale. Nočem ravno terditi, da so oči vedno brez napak, da bi jim te ne bile tudi prirojene, in da so oči pokvarjene

že od rojstva, pa hvala Bogu! da je tole redkejši, kakor pa sploh priprosto ljudstvo misli. Resnično prirojene očesne napake se opirajo ali na napačno napravo trepavnic, ktere so ali preveč odperle ali pa ravno narobe, namreč preveč zaperte, t. j. preveč zaraščene; ali pa v notranjem očesu na zaperto punčico; ali pa je skaljena kristalna lečica (siva mrena) tega kriva.

Te dve napaki se dostikrat še le po, in le malokdaj pri rojstvu prikažete; torej naravo krivično obdolžujemo tega, česar so krive te človeške slabosti! —

Dete odprè oči malo trenutkov potem, ko je bilo rojeno; ali zopet jih zaprè pravilno za več časa, in sicer kolikor toliko, kedar vpije in kriči, in kedar spi in včasih še celó, kedar čuje. To je že tako rekoč naravni pomiglej, kateri nas opominja okó, ta žlahtni biser, pred preveliko svetlobo obvarovati. Pa kako redkokrat ga ljudje zapazijo in vbogajo!

Nočem ravno reči, da je novorojenem detetu temota neogibno potrebna, ali toliko pa gotovo in sicer od rojstva do groba kakor svetloba in zrak. Oboje, prevelika svetloba, kakor tudi pregosta tema škodujete, torej bo gotovo srednje pravo. Soba, v kateri je novorojenec, naj bo primerno razsvetljena in posebno se mora varovati, da solnčni ali umetno napravljeni žarki ne padajo ravno detetu na obličje.

Kakor škoduje in je neprijeten merzel zrak gorkemu ali vročemu telesu, ravno tako more biti neprijeten in še celó škodljiv detetu. Le pomisliti je treba, kako je že odrasčenemu človeku neprijetno, ako pride hipoma iz tamnega na svetel kraj, koliko neprijetniši mora to še le djati detetu, ktero še popred ni videlo belega dneva.

Svetloba v sobi se mora tedaj vedno bolj zvekševati ali bolj ne, nego je po navadi dan svetel. Tudi za zdravi zrak se mora skrbeti, kajti spriden zrak napolnjen z dimom in soparji je novorojenčevemu očesu na dva načina škodljiv, prvič zato, ker ga okó ni navajeno, in drugič pa, ker po njem zbolé mnogokrat drugi organi in zarad njih bolehnosti tudi oči lahko obolé, ker so z njimi tako natančno zvezane. — Pa ne samo spriden, temuč tudi ne zadosti gorak zrak je mladim očem škodljiv. Merzleji zrak pa je detetu ne le samo tako občutljiv, kakor odrasčenemu, ako iz gorke v merzlejo sobo stopi, temuč tudi v tem obziru škodljiv, ker zaderžuje potrebni telesni pot, kateri je vsemu organizmu jako potreben.

Ravno tako je tudi snaženje vnanje kože pri novorojencu potrebno in sicer precej po rojstvu, kajti jako je očesu škodljivo, ako ni okoli njega koža zadosti umita. Oči naj se s čisto, mehko gobico prav skerbno omijejo. Merzla voda je kakor merzel zrak na dvojni način škodljiva: prvič zato, ker se dete lahko prehladi in prehlajenje očem jako škoduje in drugič zato, ker ona oči in kože dosti ne očisti.

Potem, ko se je dete dostojno opralo, se mora v gorko perilo zaviti in vedno na gorkem imeti. Pa bo morda kdo djal, da se s tim dete pomehkuži. Na to se odgovori, da trenutek pri rojstvu gotovo ni namenjen k vterjevanju človeškega telesa.

Da to ni tako prazna reč, kakor bi si kdo mislil, se lahko iz tega previdi, da so otroci tacih staršev, ki so jih že od mladih nog zanemarjali, dostikrat bolni, posebno pa, da jih oči bolé. Izjeme se tudi tù, kakor postavim: cigansko dete ima le malokdaj bolne oči, in vendar gotovo ni nič prav posebno in izverstno postreženo.

Najnavadnejša bolezen, ktera se detetovih oči prec po rojstvu loti, je blezo sledeča: Čez kakih štiri in dvajset ur ali pa čez dva ali tri dni po rojstvu dete več tako pogosto oči ne odpira, kakor popred. Ako ga začneš na tanko opazovati, boš videl, da se mu je naredil na očeh rudeč robček, in sicer na trepavnicah, ki je vedno večji in večji, in tudi trepavnice pričnejo otekati. Ako ti bo oči odperlo, hitro jih zopet zapre in to je znamenje, da mu je svetloba in luč zoperna. Tedaj je čas, da zadelaš okno, kjer je njegova posteljica, s kakim zelenim ali rujavim zagrinjalom. Ako mu pazljivo in skerbno odpreš oko, boš zapazil, da je belina nekoliko rudeča; tudi bo dete vedno bolj in bolj nemirno in začne kihati. Vse to je začetek bolezni, ktera je dostikrat vzrok, da dete oslepi ali se mu oči kako drugače pokazé.

Kakošna naj bo otroška soba? To je tudi preveč znamenito vprašanje, da bi se kar tako opustilo. Kajti tudi stenine barve so očem ali prijetne, ali pa škodljive. Soba, v kateri otroci prebivajo naj bode prostorna, svetla, in ne ravno preveč nizka, in naj bode tako napravljena, da se svetloba v njej ali lahko povekša ali pa zmanjša. Mračna svetloba je mladim očem jako škodljiva, jih stori proti njej (namreč svetlobi) preobčutljive. Prost razgled posebno na polje ali na vert ali pa v gaj je očem jako koristen in prijeten, ter jim daje moč.

Kar se tiče barvanih sob, so najboljše višnjevo ali zeleno pobarvane; očem neprijetne so rudeče ali bele, ali rumene sobe.

Posteljica detetova naj stoji tako, da ono, ko se zbudi, ne zagleda prece prevelike svetlobe, torej mora biti od okna obrnjena. Tacih reči, ki se svetijo ali rožlajo ali kako drugače nepokoj delajo, ni koristno k posteljici na steno obešati, še manj pa k zglavji, tako postavim derdranasto uro, ali druge take reči, kajti otroci so jako radovedni in jih začno gledati in tako se zgodi, da se navadijo po strani gledati in so krivo-gledi.

(Prih. dalje.)

Dopisi in novice.

Iz Gorice. C. k. normalka je sklenila šolsko leto 2. t. m. brez razdelovanja daril, ktera so odpravljena. Izdala se je navadna razredba učencev v italijanskem in slovenskem jeziku. To je v drugo v Gorici, da se je razvrstitev v domačih jezikih priobčila. Slovenskemu razdelku razredbe je naslov: „Napredek učencev c. kr. izgledne glavne šole v Gorici konec šolskega leta 1868“. Slovenskih učencev je bilo 263 z nedeljskimi vred. V IV. r. 70, v III. 75, v II. 53, v I. 46. — V laških razredih je bilo 422 učencev.

Deška šola šteje 220 učencev v štirih razredih; preskušnje so bile 10. t. m. od 9—12 dp. in od 3—6 pp.; dekliška 4razredna (I. in II. razr. imate po 2 razdelka) šteje 449 deklic; preskušnje so bile 7. sept., za nedeljski razr. 6. sept. ob zgorej omenjenih urah. — Učitelj je brez vodja 5, učiteljic 6. — Sklenitev šolskega leta je bila 12. sept., in sicer svečana. Darila so se delila ob 9. uri dop. v novi mestni dvorani (pri mestnem vertu).

V zavodu za gluho-neme je bila 2. t. m. končna preskušnja, ktero je z nazočnostjo počastilo obilo gospode. Za sklenitev sta govorila dva učenca po ital. in slov. govor „Človek samemu sebi prepuščen“. Vzrejancev je z nedeljskimi vred 54; fantov 36, deklic 18.

(Po „Domovini“.)

Na 2. slovenskem taboru v Žavcu so deležniki med drugimi tudi zahtevali dobrih šol za poljedelstvo, vinstvo, svilstvo in gozdnarstvo, — ljudske šole čisto slovenske, v srednjih učni jezik slovenski, nemščino oziroma italijanščino, ko učni predmet.

Drugi zbor vseh avstrijskih učiteljev v Bernu 25., 26. in 27. preteč. meseca se je še slabše obnesel, nego prvi na Dunaji. Videti je bilo, da si lanski dunajski tovarši sami med seboj niso ostali zvesti. Ze prvo vprašanje: „Kaj je ljudska šola po pomenu, v čem je nje namen in ktere so njene naloge“ je vzrokovalo zbranim učiteljem mnogo praznega prepira. Učitelj Leidesdorf iz Dunaja je naj